Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

KASVUYRITTÄJYYDEN TAHTOMAA

Etelä-Pohjanmaan kasvuyrittäjyysohjelma 2012–2020

Vipuvoimaa EU:lta
2007–2013

OHJELMAN TAUSTA

Kasvuyrittäjyys nostettiin vuonna 2006 allekirjoitetussa yrittäjyyden yhteistyösopimuksessa yhdeksi neljästä painopistealueesta. Viimeisen viiden vuoden aikana kasvuyrittäjyyden edistäminen ei ole kuitenkaan edennyt toivotulla tavalla ja maakunta on ollut valtakunnan hännillä kasvuyritysten suhteellisessa osuudessa koko yrityskantaan nähden. Näin ollen keskeisten elinkeinotoimijoiden yhteisellä päätöksellä on päätetty työstää Etelä-Pohjanmaan kasvuyrittäjyysohjelma.

Tulevalla ohjelmakaudella kehittämistyöhön käytettävissä olevat resurssit tulevat suurella todennäköisyydellä pienenemään merkittävästi. Toisaalta kasvu ja kasvuyrittäjyys tulevat samalla olemaan olennainen kohde uuden rakennerahastokauden painotuksissa. Tästä syystä maakunnassa tarvitaan toimijoiden yhteinen näkemys niukkenevien resurssien kohdentamisesta ja priorisoiduista toimenpiteistä. Ohjelma on suunniteltu toteutettavaksi vuoden 2020 loppuun mennessä.

Kasvuyrittäjyysohjelman tavoitteena on (1) kehittää maakunnan yhteistä tahtotilaa kasvuyrittäjyyden edistämiseksi tehtävistä toimenpiteistä sekä (2) suunnitella ja perustaa ”Kasvuyrittäjäfoorumi”, jossa keskeiset toimijat ohjaavat kasvuyrittäjyyttä edistäviä toimenpiteitä. Ohjelman laadinta on toteutettu ESR-rahoitteisen Liiketoimintaosaamisen kehittäminen -hankkeen resursseilla.

OHJELMAN TAVOITTEET JA MITTARIT

Ohjelman tavoitteena on vaikuttaa kasvuyrittäjyyden koviin mittareihin eli mm. pk-barometrin kasvuhalukkuuteen, vientimäärään, työllistävyyteen ja T&K-panostukseen. Toisaalta ohjelmalla pyritään vaikuttamaan myös muihin kasvuyrittäjiä koskeviin asioihin kuten esimerkiksi palvelutarjonnan selkeyteen ja kasvuyrittäjyys-ilmiön näkyvyyteen mediassa.

Kasvuyrittäjyyttä koskevia tavoitteita ja mittareita ovat

- Kasvuhalukkuuden kasvattaminen
  (Suomen Yrittäjien, Finnveran ja TEM:n pk-barometri)

	Voimakkaasti kasvuhakuisia	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan
II/2011	6,6 %	42,9 %
II/2010	9,0 %	41,0 %
II/2008	5,0 %	29,0 %

- Kasvuyritysten määrän kasvattaminen (osuus kaikista yrityksistä)
  3,17 % (TEM kasvuyrityskatsaus 2011)

- Liikevaihdon, viennin ja henkilöstömäärän kasvu
  LV = 8541 miljoonaa € (2010, Tilastokeskus)
  työntekijöiden määrä = 47663 (2010, Tilastokeskus)
  LV / hlö = 179195,60 € / hlö
  vienti / LV = 484 / 8541 (2010) = 5,67 % (tavaroiden ulkomaankauppa, Tulli)
  teollisuuden jalostusarvo = 1,08 mrd € (2008)

- TKI-panostusten kasvattaminen
  T&K-menot = 33,3 [29,5] miljoonaa € 2010 [2009] (Tilastokeskus)
  Etelä-Pohjanmaan osuus koko maan TKI-menoista = 0,5 % [0,4 %] 2010 [2009] (Tilastokeskus)

Kasvuyrittäjyysohjelmaa koskevia tavoitteita ovat

- Palvelutarjonnan selkeys (asiakastyytyväisyys, mielikuva)
- Kasvuyrittäjyys julkisuudessa (lehtijutut, pmm, muut mediat)
- Ohjelman toimenpiteisiin osallistuneet (yritysten lukumäärä, henkilömäärä)
- Ohjelmaan osallistuneiden yritysten kehittyminen (ohjelman toimenpiteiden pohjalta yrityksissä käynnistettyjen muutosprosessien määrä)
- Sisäisen tiedonkulun tehostaminen (toisiaan tukevat toimenpiteet, sitoutuminen)

OHJELMAN SISÄLTÖ JA TOIMENPITEET

Ohjelman alustava rakenne ja sisältö on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Kasvuyrittäjyysohjelma kokoaa yhteen teeman parissa tehtäviä toimenpiteitä eri organisaatioissa. Ohjelma toimii sateenvarjona kasvuyrittäjyys-ilmiön edistämiselle.

Ohjelman pääkohderyhmät ovat (1) kansainvälistymällä kasvua tavoittelevat pk-yritykset, (2) kasvuhakuiset, kotimarkkinoilla toimivat pk-yritykset ja (3) potentiaaliset kasvuyrittäjät (erityisesti sarja-, portfolio- ja spin off -yrittäjät). Näiden lisäksi ohjelmassa keskitytään yleisemmällä tasolla kasvuyrittäjyyden edistämiseen.

Valmisteluprosessin aikana on tunnistettu kullekin kohderyhmälle tärkeimmät toimenpiteet, jotka voidaan jakaa edelleen *(a) kasvuyrityksen liiketoiminnan kehittämiseen ja (b) kasvuyrittäjän osaamisen kehittämiseen*. Kuviossa liiketoiminnan kehittämiseen liittyvät toimenpiteet on kirjattu punaisella ja kasvuyrittäjän osaamisen kehittämiseen liittyvät toimenpiteet mustalla. Tärkeimmät toimenpiteet on kuvattu tiivistettynä alla ja toimenpiteitä täydennetään ja täsmennetään työn edetessä.

Kansainvälistymällä kasvua tavoittelevat pk-yritykset

Kv-suunnitelmat. Kansainvälistymällä kasvua tavoitteleville yrityksille laaditaan kansainvälistymissuunnitelmat (kansainvälistyminen kasvun välineenä). Työssä hyödynnetään olemassa olevia resursseja ja palveluita kuten esimerkiksi ELY-keskuksen Globaali-palvelua. Suunnitelmien tavoitteena on selkeyttää yritysten strategisia valintoja kansainvälisen liiketoiminnan kehittämisessä ja koota tarvittavat julkiset yrityspalvelut kasvun ja kansainvälistymisen tueksi.

Jakelukanavien kehittäminen. Kansainvälistä liiketoimintaa jo harjoittaville yrityksille käynnistetään jakeluverkostoja koskeva kehityshanke, jonka tavoitteena on kartoittaa yrityskohtaisesti potentiaaliset jakelukanavat, analysoida eri vaihtoehtoja ja tuottaa muutenkin tietoa yritysten päätöksenteon tueksi.

Toimintatutkimus. Kansainvälisille markkinoille etabloitumista suunnitteleville yrityksille valmistellaan ja haetaan tuki (esim. Tekesin kautta) kansainvälistä markkinapotentiaalia koskevaan toimintatutkimukseen. Tutkijan tehtävänä on kartoittaa kansainvälisten markkinoiden potentiaalia, tärkeimpiä asiakkaita, merkittävimpiä kilpailijoita, jakelukanavia ja muita yrityksen kannalta keskeisiä tekijöitä.

Kielikoulutukset. Järjestetään yritysten tarpeiden mukaan intensiivisiä, kaupalliseen sanastoon kohdentuvia kielikoulutuksia. Koulutusten tavoitteena on parantaa kielitaitoa ja sitä kautta yrittäjien valmiuksia kansainvälisen liiketoiminnan harjoittamiseen.

Kansainvälisen bisneskulttuurin osaamisen kehittäminen. Kansainvälistä liiketoimintaa harjoittaville ja suunnitteleville yrittäjille järjestetään kohdennettuja maakohtaisia valmennuksia, joiden tavoitteena on parantaa erityisesti ymmärrystä kohdemaan liiketoimintaympäristöstä, kulttuurista ja muista erityispiirteistä.

Kasvuhakuiset, kotimarkkinoilla toimivat pk-yritykset

Vahvuusanalyysit. Kotimarkkinoilla toimiville kasvuhakuisille pk-yrityksille laaditaan vahvuusanalyyseja, joiden pohjalta yritykset voivat käynnistää erillisiä kehitystoimenpiteitä. Kartoitusten tehtävänä on analysoida yritysten sisäisiä tekijöitä, joita kehittämällä kasvua voidaan vauhdittaa. Vahvuusanalyysit voivat toimia osana laajempaa kehittämis- tai valmennuskokonaisuutta.

Yritysryhmähankkeet. Alueella toimivista yrityksistä kootaan yritysryhmiä, joille käynnistetään erityisiä kasvuun liittyviä kehittämis- ja valmennusohjelmia. Merkittävä toimintatapa hankkeessa on vertaiskehittäminen, jossa erikseen mukaan kutsuttava joukko kokeneita yrittäjiä ja muita asiantuntijoita toimii yritysryhmän tukena. Toimenpiteen tavoitteena on vahvistaa yritysten strategista kilpailukykyä.

Kohdennetut valmennukset. Kasvuhakuisille yrityksille järjestetään tarpeen mukaan tiukasti rajattuja ja räätälöityjä valmennuksia. Valmennuksen tehtävänä ja vahvistaa yrittäjien ja yritysten työntekijöiden osaamista esimerkiksi johtamiseen, rahoitukseen, henkilöstöasioihin tai myyntiin ja markkinointiin liittyvissä asioissa.

Potentiaaliset kasvuyrittäjät

VIP Lounge. Alueen sarjayrittäjille organisoidaan erityinen VIP Lounge. Halukkaille yrittäjille nimetään asiakasvastaavat, joiden tehtävänä on etsiä systemaattisesti uutta ostettavaa liiketoimintaa. Lisäksi asiakasvastaavat hoitavat yhteydenpitoa julkisiin yrityspalveluorganisaatioihin ja valmistelevat kehitystoimenpiteitä yrittäjien puolesta.

Business-konseptien rakentaminen. Spin off -yrittäjille käynnistetään hanke tai valmennusohjelma, jonka tavoitteena on rakentaa liiketoimintakonsepteja spin off -yrittäjien ideoiden ympärille. Lisäksi toimenpiteeseen sisällytetään Advisory Board -toiminnan tai hallitustyön kehittäminen osaksi kokonaisuutta.

Rahoitusväline alkuvaiheen pääomasijoituksiin. Sarja- ja portfolioyrittäjät ovat pääomasijoittajien näkökulmasta erityisen kiinnostava ryhmä. Siitä syystä ohjelmassa suunnitellaan erityinen rahoitusväline tai toimintamalli alkuvaiheen pääomasijoituksiin.

HaKa-ohjelma. Potentiaalisille kasvuyrittäjille järjestetään Hallitun kasvun koulutusohjelma, jonka tavoitteena on parantaa yrittäjien valmiuksia kasvuyrityksen johtamiseen. Ohjelmassa korostetaan yrittäjien keskinäistä oppimista ja vertaiskehittämistä. Ohjelmassa liiketoiminnan eri osa-alueita käsitellään kohdennetusti kasvun näkökulmasta.

Kasvuyrittäjyyden edistäminen

Kasvuyrittäjyysfoorumi kehittää, ohjaa ja seuraa Kasvuyrittäjyyden tahtomaa -ohjelmaa. Mukana olevat organisaatiot sopivat yhdessä käytännöistä ja periaatteista ohjelman tiedottamisen suhteen. (ks. kasvuyrittäjäfoorumin tehtävät alla)

Tutkimus. Alueella vahvistetaan kasvuyrityksiin kohdistuvaa tutkimustoimintaa. Tutkimuksella pyritään tuottamaan uutta tietoa kasvusta ja kasvuyrityksistä. Tutkimuksella syntyvää uutta tietoa voidaan soveltaa suunniteltaessa uusia toimenpiteitä kasvuyrittäjyysohjelmaan.

KASVUYRITTÄJÄFOORUMI

Ohjelmaa kehitetään, ohjataan ja seurataan kasvuyrittäjäfoorumissa, joka muodostaa julkisten yrityspalveluorganisaatioiden yhteisen alustan. Foorumin tehtävänä on parantaa tiedonvaihtoa eri organisaatioiden ja yritysten kesken sekä helpottaa palveluiden saatavuutta. Muilta osin foorumin tehtäviä ovat esimerkiksi

- Keskustella aktiivisesti eri organisaatioiden käynnissä ja suunnitteilla olevista toimenpiteistä
- Tukea eri organisaatioissa tapahtuvaa palveluiden tuotteistamista
- Täsmentää aktiivisen keskustelun ja vuorovaikutuksen kautta organisaatioiden keskinäistä työnjakoa
- Nostaa esiin tarpeita, tulevaisuuden haasteita ja mahdollisuuksia
- Suunnitella tulevien vuosien toimenpiteitä
- Suunnitella erityisiä, kohdennettuja toimia (esim. kampanjat, kilpailut, viestintä)
- Seurata tavoitteiden toteutumista, mittareita ja ohjelman tuloksia

Foorumin kokoonkutsujina toimivat Etelä-Pohjanmaan kauppakamari ja Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät. Organisaatiot ovat keskenään sopineet kiertävästä puheenjohtajuudesta. Kasvuyrittäjyysohjelman toimenpiteisiin haetaan erillistä rahoitusta toimenpiteitä toteuttavien organisaatioiden toimesta.

Kasvuyrittäjäfoorumiin edustajansa nimeävät ensimmäisessä vaiheessa:

- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
- Etelä-Pohjanmaan kauppakamari
- Etelä-Pohjanmaan liitto
- Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät
- Frami Oy
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu
- Vaasan yliopisto

Lisäksi mukaan kutsutaan 2-4 yrittäjää kasvuyrityksistä ja asiantuntijayrityksistä sekä kuntien elinkeinotoimen edustaja(t). Foorumitoiminnan käynnistyttyä ryhmää voidaan tarvittaessa täydentää.